

95-årig jubilant på Austnes: H myt 1/2-79

Framleis i full vigør!

Eit uengleleg spørsmål til ein som har nådd høge i alder enn folk til vanleg gjer, er kva han har gjort eller rettare ikkje gjort for å leve så lenge. Nils Austnes har kome seg velberga gjennom 95 år no - dagen var den 25. januar - men han har ikkje gjort noko spesielt for å bli så gamal, påstår han. Rett nok set han pris på råkost til middagen, men elles et han all slags mat. God helse har han hatt, har vore på sjukehus to gonger i sitt liv, den eine gongen for å ta blindtarmen. Den andre gongen visste ingen rett kva som var gale, for dei fann ikkje noko. Elles likar han ikkje medisn, alt for mykje av det slaget som vert brukt i utrengsmål, meiner han.

— Har du tenkt å leve til du vert hundre?

— Eg får seie som han sa skipperen då han framfor ei båtreis vart spurd om dei ville kome velberga fram: eg er budd på det verste, men vonar det beste. Det gjeld forresten om ein er ung eller gammal, for ingen kjenner sin siste dag.

Til dagleg er Nils L. Austnes å finne nede på "trelasten", der han framleis arbeider full dag. Han trivst så godt der nede, har stor hugnad i å lage ting, og for tida har han bestillinger på krakkar, vogger, blomsterbord og andre slike saker. Det er svært triveleg å ha noko å gjere, for arbeidet er særbebot for helse, seier han.

— Og når han syner deg rundt der nede, spring opp og ned trapper og viser fram det han har laga, og fortel om det han har tenkt å lage, legg han for dagen ein spenst som mang ein yngre mann kunne misunne han. Spensten sit i hugen og, med humor, god humoristisk sans og ein klar tanke.

"Trelasten" er forresten nesten som ein institusjon i seg sjølv, og vert framleis nemnt berre som N.L. Herifrå er det kome material til mang ei løy, naust og våninghus ute på oyane, og for ferdehusa kom, var det få bygg som ikkje fekk tilfanget sitt frå N.L.

Nils L. tok til med trelasthandel i 1913, og den første lasten av uhovla bord fekk han frå Stankjær

— Det har gått mykje fram på det økonomiske og materielle området, så eg er tilfreds med utviklinga. Men eg synest det er trist at dei ikkje kan leve som medmenneske i lag mange stader, i Midt-Austen og mange land i Afrika, til dømes.

— Ungdomen i dag?

— Eg likar godt ein ungdom som gjer sitt begrep om kva som er rett og gale, som er faste i livsoppsatt. Elles vil eg ikkje kritisere ungdomen, for når eg tenker på kor mykje tøy ein sjølv var med på, vil eg vere still. Det var sikkert like mykje spektakkel før, og eg trur helst at kulturen er høgare i dag enn den gongen. Ungdomen har meir utdanning i dag, i min ungdom skulle alle vere fiskarar.

— Korleis var det med skulegonga då du voks opp?

— Den første tida var det omgangsskule i ei stovne her på Austnes. Sidan gjekk vi på skule i gamle klokkestova på Akre, og dei siste tre åra i nyskulen der ute, det var svært då den kom.

— Eg hugsar at når vi kom att frå skulen vintendagane, måtte vi ned på båtane og sjå kva fisk dei hadde, for vi hadde fått av oss skulekleda. Då fekk vi gjerne kome om bord og vere med og lempe fram fisk frå bingane. Det likte vi godt, men når vi kom på skulen igjen i same kleda, tykte læraren det lukta fisk av oss.

Læraren deira heitte Grytnes, forresten far til Henrik Rytter, fortel Nils, og han var ein interessant og dugande gardbrukar. Han lærde folk å leggje att dei gamle akranne til atteleger og bryte ny åker, og potetene og kornet vart mykje friskare av det. Dette vart ein spore til framgang, slik at gardsbruka på Akre låg langt framme for si tid.

Det var gode tider her ute på oyane i barne- og ungdomsåra til Nils, hugsar han. Det var dei rike tonkefiskeria som skaffa folk velstanden, og dessutan sikkefisket, som var nytt på Sunnmøre den gongen. Fiskeria la grunne for ein velstand som folk inne i fjordane ikkje nådde i, og vinterstida kom det difor mange rorskarar hit ut innanfrå landet for å tene seg nokre fiskekrone. Såleis gjekk det opp til seksti batar på Ulla i tonkefisket, bemanna med folk frå Vatnefjorden, Samfjorden, Romsdalen og andre stader.

— Dei gode fiskeria skapte grunnlag for investeringar i nytt utstyr og framgang på mange område. På denne tida slutta dei då også å bruke opne batar, - somme la dekk i gamlebåten, og andre fekk seg nye dekkbatar. Det tok også til å kome motor i båtane, og den første båten med motor her var "Forsøk", som kom frå England og som hadde med ein engelskmann som maskinist første vinteren.

— Andre ting du minnest frå ungdomstida di?

— Eg kan vel godt hugse 1905. Spesjetet hugsar eg at den tanken var ubegripeleg for folk at grensefestningane skulle ned og leggje landet oppe for svenskaner. På eit folkemøte på Akre-skulen vart det vedteke og sendt til hovudstaden ein resolusjon om at festningane måtte stå. Chr. Michelsen var forresten ein ualminneleg og dugande

statsminister, og det er mykje hans ære at landet vart berga gjennom dette året utan krig.

— Kva tankar har du om framtida for din eigen del?

— Eg tek ein dag i senn. Dagane går fort og lett så lenge ein er oppteken med noko og ein får vere frak. Men både kropp og åndsevne er nok gått mykje attende, ein er ikkje like sprek som i ungdomen. Men eg har det svært godt i heimen her, med både born og borneborn rundt meg - det hadde vore mykje tristare å vere på gamleheim, til dømes. Her har eg ikkje noko sorg for matstell, klede og slike ting, og det betyr mykje for meg å få vere i lag med mine egne.